

skytovaly individuální podporu kojícím matkám, často již od okamžiku porodu až po delší období.

Existují dva základní typy laktančních poradkyň. Profesionální laktanční poradkyně jsou osoby se zdravotnickým vzděláním, jako jsou porodní asistentky, zdravotní sestry, pediatři nebo jiní zdravotničtí pracovníci. Tyto poradkyně mají široké znalosti nejen o kojení, ale i o celkovém zdravotním stavu matky a dítěte, což jim umožňuje poskytovat komplexní péči. Na mezinárodní úrovni jsou profesionální laktanční poradci často certifikováni Mezinárodní organizací pro laktanční poradenství (IBCLC). Tento trend se pomalu dostává také do České republiky, kde v současnosti působí pouze dvě laktanční poradkyně s mezinárodně uznávaným certifikátem IBCLC (3). Na Slovensku probíhá akreditovaný kurz pod záštitou Ministerstva zdravotnictví, jehož cílem je připravit zdravotnické pracovníky na složení této mezinárodní zkoušky (4).

V České republice se o rozvoj kojení zasazuje především Laktační liga, která poskytuje vzdělání laktančním poradkyním jak se zdravotnickým vzděláním, tak i bez zdravotnického vzdělání. Po absolvování kurzu získává každý účastník titul laktanční poradkyně.

Neprofesionální laktanční poradkyně, tedy osoby bez formálního zdravotnického vzdělání, absolvovaly školení v oblasti laktančního poradenství, často organizované neziskovými organizacemi jako je Laktační liga nebo slovenská organizace Mamila. I přesto, že nemají formální zdravotnické vzdělání, mohou poskytovat emocionální a praktickou podporu matkám, zejména v komunitách, kde není snadno dostupná profesionální pomoc (5).

Pouze slovenský Institut pre podporu dojčenia nabízí vzdělání laktančním poradkyním, které mají pouze zdravotnické vzdělání. Naopak organizace Laktační liga a Mamila nabízí vzdělání laktančních poradců bez ohledu na to, zda mají účastníci zdravotnické vzdělání či nikoli.

Metodika výzkumného šetření

V rámci našeho výzkumu jsme zvolili kvantitativní šetření prostřednictvím dotazníků vlastní konstrukce. Dotazník byl schválen Etickou komisí Univerzity Palackého v Olomouci. Dotazníky byly distribuovány

dvěma skupinám respondentek. První skupinou byly ženy, kterým s kojením pomáhala neprofesionální laktanční poradkyně, druhou skupinu tvořily ženy, které kojení konzultovaly s profesionální laktanční poradkyní. Sběr dat probíhal po dobu šesti měsíců v České republice a na Slovensku. Dotazník byl vyhotoven ve dvou jazycích – v českém jazyce a ve slovenštině. Ženy vybraly odpověď, zda jejich laktanční poradkyně měla, či neměla zdravotnické vzdělání a dále odpovídaly na celkem 30 položkový dotazník, který se věnoval kojení. Dotazník byl dostupný on-line.

Kritéria pro zařazení do výzkumného souboru zahrnovala ženy, které měly jednočetné těhotenství, byly po vaginálním porodu nebo po císařském řezu a novorozenec byl narozený mezi 36. a 42. týdnem těhotenství s hmotností nad 2500 g. Naopak mezi exkluzivní kritéria patřily ženy, které porodily novorozence s vrozenou vývojovou vadou. Celková velikost zkoumaného souboru byla 150 respondentek. Výzkum byl prováděn v rámci grantového projektu IGA_FZV_2024_009: Profesionalizace praxe laktančního poradce.

Celkem bylo získáno 150 odpovědí, z toho 68 respondentek pocházelo ze Slovenska a 82 z České republiky. Prvorodičky tvořily 85 žen (56,7%), druhorodiček bylo 47 (31,3%). Pouze 13 žen (8,7%) mělo třetí porod a 5 žen (3,3%) uvedlo, že rodily více než třikrát. Průměrný věk respondentek byl 31,7 let. Největší podíl respondentek, konkrétně 101 žen (67,3%), mělo vysokoškolské vzdělání. Druhou největší skupinu tvořily ženy se středním vzděláním s maturitou, v počtu 33 žen (22%). Vyšší odborné vzdělání mělo 14 žen (9,3%), zatímco střední vzdělání bez maturity pouze 2 ženy (1,3%). Žádná respondentka neměla pouze základní vzdělání. Většina žen, celkem 105 (70%), porodila spontánně, 39 žen (26%) podstoupilo císařský řez a pouze 6 žen (4%) absolvovalo operační porod s použitím kleští či vakuumextrakce.

Výsledky a diskuze

Analyzovali jsme doporučení poskytovaná kojícím ženám jak profesionálními, tak neprofesionálními laktančními poradkyněmi, přičemž jsme zkoumali existenci případných rozdílů v přístupu, obsahu poskytnutých informací a jejich vlivu na úspěšnost kojení.

Míra získaných informací od laktanční poradkyně

Dotazník zjišťoval, zda kojící matky obdržely dostatečné informace o růstu novorozence, zvládání bolesti spojené s kojením, skladování mateřského mléka a podpoře jeho produkce. Dále zkoumal, zda laktanční poradkyně poskytly dostatečnou edukaci v oblastech, jako jsou manuální a mechanické techniky odstříkávání mléka, masáže prsou, udržování laktace při odloučení od novorozence a rozpoznávání příznaků hladu u dítěte. Položky dotazníku rovněž ověřovaly informovanost o výživě a příjmu tekutin matky. Kojící ženy, které měly profesionální laktanční poradkyni, získaly významně více informací ve všech definovaných oblastech než ženy, které se obrátily na neprofesionální laktanční poradkyni.

Doporučené metody dokrmování dítěte

Profesionální laktanční poradkyně častěji doporučovaly dokrmování dítěte cévkou po prsu: 40,5 % (32 žen) oproti 11,8 % (6 žen) u neprofesionálních poradkyň. Naopak neprofesionální laktanční poradkyně preferovaly dokrmování lahvičkou 70,6 % (36 žen) oproti 17,7 % (14 žen) u profesionálních poradkyň. Kojící ženy, které konzultovaly kojení s profesionálními laktančními poradkyněmi, také častěji uváděly, že jim nebyla doporučena žádná metoda dokrmování, protože to u nich nebylo potřeba 30,4 % (24 žen) oproti 7,8 % (4 ženy) v případě neprofesionálních poradkyň.

Intenzita kojení podle doporučení laktanční poradkyně

Neprofesionální laktanční poradkyně doporučovaly kojícím ženám častěji kojit 8–10krát za 24 hodin 70,6 % (36 žen) oproti 11,4 % (9 žen) u profesionálních poradkyň. Naopak profesionální laktanční poradkyně mnohem častěji doporučovaly kojit na vyžádání s možností delší přestávky na noc 84,8 % (67 žen) vs. 15,7 % (8 žen) u neprofesionálních poradkyň.

Podle doporučení Světové zdravotnické organizace (WHO) a Americké akademie pediatrie (AAP) je kojení na vyžádání považováno za klíčový přístup k podpoře zdravého vývoje novorozenců a kojenců. WHO zdůrazňuje, že kojení na vyžádání napomáhá k optimálnímu